

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.04.2007
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	15.12.2007
Avaldamismärge:	

Looduskaitseseadus¹

Vastu võetud 21.04.2004

[RT I 2004, 38, 258](#)

jõustumine 10.05.2004

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
17.06.2004	RT I 2004, 53, 373	18.07.2004
22.02.2005	RT I 2005, 15, 87	03.04.2005
21.04.2005	RT I 2005, 22, 152	29.04.2005
07.06.2006	RT I 2006, 30, 232	01.01.2007
21.02.2007	RT I 2007, 25, 131	01.04.2007

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse eesmärk

Käesoleva seaduse eesmärk on:

- 1) looduse kaitsmine selle mitmekesisuse säilitamise, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku liikide soodsa seisundi tagamisega;
- 2) kultuurilooliselt ja esteetiliselt väärtusliku looduskeskkonna või selle elementide säilitamine;
- 3) loodusvarade kasutamise säästlikkusele kaasaaitamine.

§ 2. Looduskaitse põhimõtted

(1) Loodust kaitstakse looduse säilitamise seisukohalt oluliste alade kasutamise piiramisega, kaitse alla võetud loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku isenditega ning kivististe ja mineraalide eksemplaridega sooritavate toimingute reguleerimisega ning loodushariduse ja teadustöö soodustamisega.

(2) Looduse kaitsel lähtutakse tasakaalustatud ja säästva arengu põhimõtetest, kaaludes iga kord alternatiivsete, looduskaitse seisukohalt tõhusamate lahenduste rakendamise võimalusi.

§ 3. Elupaiga ja liigi soodne seisund

(1) Loodusliku elupaiga seisund loetakse soodsaks, kui selle looduslik levila ja alad, mida elupaik oma levila piires hõlmab, on muutumatu suurusega või laienemas ja selle pikaajaliseks püsimiseks vajalik eriomane struktuur ja funktsioonid toimivad ning tõenäoliselt toimivad ka prognoosimisulatusse jäävas tulevikus ja elupaigale tüüpiliste liikide seisund on soodus vastavalt käesoleva paragrahvi lõikele 2.

(2) Liigi seisund loetakse soodsaks, kui selle asurkonna arvukus näitab, et liik säilib kaugemas tulevikus oma looduslike elupaikade või kasvukohtade elujõulise koostisosana, kui liigi looduslik levila ei kahane ning liigi asurkondade pikaajaliseks säilimiseks on praegu ja tõenäoliselt ka edaspidi olemas piisavalt suur elupaik.

§ 4. Kaitstavad loodusobjektid

(1) Kaitstavad loodusobjektid on:

- 1) kaitsealad;
- 2) hoiualad;

- 3) kaitsealused liigid, kivistised ja mineraalid;
- 4) püsielupaigad;
- 5) kaitstavad looduse üksikobjektid;
- 6) kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid.

(2) Kaitseala on inimtegevusest puutumatusena hoitav või erinõuete kohaselt kasutatav ala, kus säilitatakse, kaitstakse, taastatakse, uuritakse või tutvustatakse loodust. Kaitsealad on:

- 1) rahvuspargid;
- 2) looduskaitsealad;
- 3) maastikukaitsealad.

(3) Hoiuala on elupaikade ja kasvukohtade kaitseks määratud ala, mille säilimise tagamiseks hinnatakse kavandatavate tegevuste mõju ja keelatakse ala soodsat seisundit kahjustavad tegevused.

(4) Kaitsealune liik on looma-, taime- või seeneliigi taksonoomiline üksus, mille isendeid, elupaiku, kasvukohti või leiukohti kaitstakse käesoleva seaduse alusel või mida on nimetatud EL Nõukogu määruse 338/97 looduslike looma- ja taimeliikide kaitse kohta nendega kauplemise reguleerimise teel (EÜT L 061, 03.03.1997, lk 1) lisades A–D. Kaitsealune kivistis või mineraal on kaitsekategooriasse kantud kivistis või mineraal, mille eksemplare või leiukohti kaitstakse käesoleva seaduse alusel.

(5) Püsielupaik käesoleva seaduse tähenduses on väljaspool kaitseala või selle piiranguvööndis asuv piiritletud ja erinõuete kohaselt kasutatav:

- 1) kaitsealuse looma sigimisala või muu perioodilise koondumise paik;
- 2) kaitsealuse taime või seene looduslik kasvukoht;
- 3) lõhe või jõesilmu kudemispaik;
- 4) pruunkaru talvitumispaik;
- 5) jõevähi looduslik elupaik;
- 6) mägra rohkem kui kümne suudmega urulinnak.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(6) Kaitstav looduse üksikobjekt on teadusliku, esteetilise või ajaloolis-kultuurilise väärtusega elus või eluta loodusobjekt, nagu puu, allikas, rändrahn, juga, karestik, pank, astang, paljand, koobas, karst või nende rühm, mida kaitstakse käesoleva seaduse alusel.

(7) Kohaliku omavalitsuse tasandil võib kaitstavaks loodusobjektiks olla maastik, väärtuslik põllumaa, väärtuslik looduskooslus, maastiku üksikelement, park, haljasala või haljastuse üksikelement, mis ei ole kaitse alla võetud kaitstava looduse üksikobjektina ega paikne kaitsealal.

§ 5. Rand ja kallas

(1) Kallas on merd, järve, jõge, veehoidlat, oja, allikat või maaparandussüsteemi eesvoolu ääristav ja erinõuete kohaselt kasutatav maismaavöönd, mida kaitstakse käesoleva seadusega.

(2) Läänemere, Peipsi järve, Lämmijärve, Pihkva järve ja Võrtsjärve kaldaid nimetatakse rannaks.

(3) Rand või kallas, mida kaitstakse käesoleva seadusega, ei ole kaitstav loodusobjekt käesoleva seaduse tähenduses.

§ 6. Haldusmenetluse seaduse kohaldamine

Käesoleva seaduse alusel korraldatavale haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse (RT I 2001, 58, 354; 2002, 53, 336; 61, 375; 2003, 20, 117; 78, 527) sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

2. peatükk KAITSE ALLA VÕTMINE

§ 7. Loodusobjekti kaitse alla võtmise eeldused

Loodusobjekti käesoleva seaduse alusel kaitse alla võtmise eeldus on selle ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelisest lepingust tulenev kohustus.

§ 8. Loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanek

(1) Igäihel on õigus esitada kaitse alla võtmise algatajale ettepanek loodusobjekti kaitse alla võtmiseks.

(2) Ettepanek loodusobjekti kaitse alla võtmiseks peab sisaldama loodusobjekti:

- 1) kaitse alla võtmise põhjendust;
- 2) kaitse alla võtmise eesmärki;
- 3) pindala, kui see on asjakohane, ja objekti asukoha kirjeldust;
- 4) kaitseks kavandatavate piirangute kirjeldust;

5) kaitse alla võtmisega ja kaitse korraldamisega seotud kulutuste hinnangut.

(3) Kaitse alla võtmise algataja korraldab ettepanekus nimetatud loodusobjekti kaitse alla võtmise põhjendatuse ning kavandatavate piirangute otstarbekuse ekspertiisi, kaasates selleks vastava ala eriteadmistega isiku (edaspidi *ekspert*).

(4) Kui eksperdi arvamusest nähtub, et loodusobjektil puuduvad käesoleva seadusega sätestatud kaitse alla võtmise eeldused, keeldub kaitse alla võtmise algataja edasisest menetlusest, edastades ettepaneku tegijale eksperdi arvamuse koos kaitse alla võtmise algatamisest keeldumise otsusega.

(5) Kui eksperdi arvamusest nähtub, et loodusobjektil on käesoleva seadusega sätestatud kaitse alla võtmise eeldused, algatatakse kaitse alla võtmise menetlus kooskõlas käesoleva seaduse §-s 9 sätestatuga.

§ 9. Loodusobjekti kaitse alla võtmise menetlus

(1) Loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluse algatab Keskkonnaministeerium, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud juhul, arvestades käesoleva seadusega sätestatud eeldusi loodusobjekti kaitse alla võtmiseks.

(2) Loodusobjekti kohaliku kaitse alla võtmise menetluse algatab kohalik omavalitsus.

(3) Kaitse alla võtmise algataja avaldab teate loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluse algatamise kohta ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning vähemalt ühes üleriigilise levikuga ajalehes ja kohalikus ajalehes. Loodusobjekti kohaliku omavalitsuse tasandil kaitse alla võtmise menetluse algatamise teade avaldatakse kohalikus ajalehes.

(4) Teade peab sisaldama teavet:

- 1) loodusobjekti kohta, mida kavandatakse kaitse alla võtta;
- 2) loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanekuga või otsuse eelnõuga tutvumise võimalustest;
- 3) avaliku arutelu toimumise koha ning aja kohta või ettepanekut arutada asja ilma avaliku aruteluta;
- 4) vastuväidete ja ettepanekute esitamise tähtaja kohta.

(5) Kaitse alla võtmise algataja saadab loodusobjekti asukoha kohalikule omavalitsusele ja kinnisasja omanikule käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud andmetega teate tähtkirjaga.

(6) Kui menetlusosaline ei ole ettepanekute ja vastuväidete esitamise tähtjaks esitanud vastuväidet algataja ettepanekule mitte korraldada kaitse alla võtmisel avalikku arutelu, loetakse menetlusosaline asja arutamisest avalikul arutelul loobunuks.

(7) Loodusobjekti kaitse alla võtmise otsuse eelnõu koos menetluse senises käigus saadud või koostatud dokumentidega, mille avalikustamine ei ole seadusega keelatud, pannakse tutvumiseks välja loodusobjekti asukohajärgses keskkonnateenistuses ja valla- või linnavalitsuses. Avalik väljapanek ei tohi kesta vähem kui kaks nädalat.

(8) Avaliku väljapaneku kestel kirjalikult esitatud ettepanekutele ja vastuväidetele vastab algataja kahe nädala jooksul pärast väljapaneku lõppemist.

(9) Pärast ettepanekute ja vastuväidete menetlemist ning kaitse alla võtmise otsuse eelnõu uuendamist korraldatakse avalik arutelu, välja arvatud juhul, kui tähtaja kestel ettepanekuid või vastuväiteid ei esitatud ja käesoleva paragrahvi lõike 4 punkti 3 kohaselt oli tehtud ettepanek asja avalikku arutelu mitte korraldada. [RT I 2007, 25, 131 - jõust. 01.04.2007]

(10) Kui avaliku väljapaneku või avaliku arutelu tulemusena muutuvad loodusobjekti kaitse alla võtmise otsuse põhiseisukohad, avaldatakse uus teade ja korraldatakse uus avalik väljapanek käesoleva paragrahvi lõigetes 7–9 sätestatud korras.

(11) Käesoleva paragrahvi lõigetes 3–10 sätestatud nõudeid ei kohaldata liikide, püsielupaikade, kivististe ja mineraalide kaitse alla võtmisele.

(12) Käesolevas paragrahvis sätestatud nõudeid ei kohaldata, kui loodusobjekt võetakse kohaliku omavalitsuse tasandil kaitse alla planeeringu alusel.

§ 10. Loodusobjekti kaitse alla võtmine

(1) Ala võtab kaitsealana või hoiualana kaitse alla [Vabariigi Valitsus määrusega](#) .

(2) Ala võtab püsielupaigana kaitse alla [keskkonnaminister määrusega](#) .

(3) Liigid võtab I või II kaitsekategooria kaitse alla Vabariigi Valitsus nende loetelu sisaldava määrusega . Need liigid, mille püsielupaigad on käesoleva seaduse § 50 lõike 2 kohaselt automaatselt kaitstud, kuuluvad I kaitsekategooriasse.

(4) III kaitsekategooria liigid võtab kaitse alla keskkonnaminister nende loetelu sisaldava määrusega .

(5) Eesti looduses esineva haruldase mineraali ja haruldase või ohustatud kivistise võtab kaitse alla keskkonnaminister määrusega .

(6) Looduse üksikobjekti võtab kaitse alla keskkonnaminister määrusega .

(7) Kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstav loodusobjekt võetakse kaitse alla planeerimisseaduse (RT I 2002, 99, 579; 2004, 22, 148) kohase üldplaneeringu või detailplaneeringu kehtestamisega või volikogu määrusega. Kui objekt võetakse kaitse alla planeeringut koostamata, tuleb kaitse alla võtmisel koostada kaitstava maa-ala piirikirjeldus või maastiku üksikelemendi asukoha kaart ja kinnitada ala või maastiku üksikelemendi kaitse-eeskiri.

§ 11. Loodusobjekti kaitse alla võtmise otsus

(1) Pindalalise loodusobjekti kaitse alla võtmisel :

- 1) määratakse ala kaitse alla võtmise eesmärk;
 - 2) käesoleva seaduse § 12 lõikes 1 sätestatud juhul kehtestatakse ala kaitsekord (kaitse-eeskiri) ;
 - 3) määratakse ala piir ;
 - 4) nimetatakse kaitse alla võetava ala valitseja ja kaitse korraldaja;
- [RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- 5) lisatakse otsusele loodusobjekti asukoha kaart.

(2) Liigi kaitse alla võtmisel esitatakse selle kaitsekategooria liikide loetelu eesti ja ladina keeles.

(3) Looduse üksikobjekti kaitse alla võtmisel määratakse:

- 1) kaitse alla võtmise eesmärk;
 - 2) kaitsevööndi ulatus;
 - 3) kaitstava looduse üksikobjekti valitseja ja kaitse korraldaja;
- [RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- 4) kaitsekord.

§ 12. Kaitse-eeskiri

(1) Kaitseala, püsielupaiga ja kaitstava looduse üksikobjekti kaitsekord määratakse kaitse-eeskirjaga .

(2) Kaitse-eeskirjaga piiritletakse ühe või mitme erineva rangusastmega kaitsevööndi ulatus ning määratakse käesoleva seadusega sätestatud piirangute osaline või täielik, alaline või ajutine kehtivus vööndite kaupa.

§ 13. Kaitse alla võtmise otsuse ja kaitse-eeskirja muutmine ja kehtetuks tunnistamine

(1) Kaitstava loodusobjekti tüübi, kaitse eesmärgi või välispiiri muutmisele või kaitse-eeskirjas märgitud piirangute või loodusobjektiga seotud kohustuste ulatuse olulisele muutmisele või kehtetuks tunnistamisele kohaldatakse käesoleva seaduse §-des 8 ja 9 sätestatud.

(2) Kui kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstav loodusobjekt võetakse kaitse alla kaitsealana või kaitstava looduse üksikobjektina, jääb loodusobjekt ka kohaliku tasandi kaitse alla, kuid kaitsekordade vastuolu korral kohaldatakse kaitseala või kaitstava looduse üksikobjekti kaitsekorda.

3. peatükk KAITSE KORRALDAMINE

§ 14. Üldised kitsendused

(1) Kaitsealal, hoiualal, püsielupaigas ja kaitstava looduse üksikobjekti kaitsevööndis ei või ilma kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekuta:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlviku sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- 3) väljastada metsamajandamiskava;
- 4) [kehtetu – RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- 5) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 6) anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
- 7) anda projekteerimistingimusi;
- 8) anda ehitusluba;
- 9) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(2) Kaitstava loodusobjekti valitseja ei kooskõlasta käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevust ja muud tegevust, mis vajab kaitse-eeskirja kohaselt kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitstava loodusobjekti kaitse eesmärgi saavutamist või kaitstava loodusobjekti seisundit.

(3) Kaitstava loodusobjekti valitseja võib käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevuste ja muude tegevuste, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajavad kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekut, kooskõlastamisel kirjalikult seada tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitstava loodusobjekti kaitse eesmärgi saavutamist või kaitstava loodusobjekti seisundit.

(4) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevusi ei esitatud kaitstava loodusobjekti valitsejale kooskõlastamiseks või tegevustes ei arvestatud käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel seatud tingimusi, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

(5) Keskkonnaministeeriumil või kavandatava tegevuse asukoha keskkonnateenistusel on keskkonnamõju hindamise järelevalvajana õigus määrata kaitstava loodusobjekti kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitstava loodusobjekti kaitse eesmärgi saavutamist või kaitstava loodusobjekti seisundit.

§ 15. Liikumine kaitstaval loodusobjektil

(1) Kaitseala sihtkaitse- ja piiranguvööndis või hoiualal olevad või kaitstava looduse üksikobjekti juurde viivad teed ja rajad on päikesetõusust päikeseloojanguni avalikuks kasutamiseks ning nende olemasolu korral peab kinnisasja valdaja tagama nimetatud ajal inimeste juurdepääsu kaitstavale loodusobjektile.

(2) Õuemaal, kus asub kaitstav looduse üksikobjekt, võivad teised isikud viibida kinnisasja valdaja nõusolekul.

(3) Kaitstava loodusobjekti piires oleva või seda sisaldava kinnisasja valdajal ei ole õigust keelata viibida kinnisasjal:

1) kaitstava loodusobjekti valitseja ja kaitse korraldaja esindajal seoses loodusobjekti valitsemise või kaitse korraldamisega;

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

2) teadustöötajal, kes esitab valdaja nõudel keskkonnaministri kehtestatud vormi kohase ning keskkonnaministri kehtestatud tingimustel antud õiendi .

§ 16. Loodusobjekti sisaldava kinnisasja võõrandamine

(1) Kaitsealal või hoiualal asuva või I kaitsekategooria liigi püsielupaika sisaldava kinnisasja või selle osa võõrandamisel või asjaõigusega koormamisel peab asjakohane leping sisaldama järgmist loodusobjektiga seotud teavet:

1) loodusobjekti tüüp ja nimetus;

2) loodusobjekti valitseja ja kaitse korraldaja nimi;

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

3) viide loodusobjekti kaitse alla võtmise otsusele.

(2) Kui kinnisasi asub tervenisti või osaliselt ranna ehituskeeluvööndis, I kaitsekategooria liigi püsielupaigas, kaitstava looduse üksikobjekti piiranguvööndis, kaitsealal või hoiualal, on kinnisasja võõrandamisel riigil ostueesõigus.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(3) Ostueesõigust ei rakendata, kui kinnisasi võõrandatakse omaniku abikaasale, alanejatele sugulastele, vanematele või nende alanejatele sugulastele ning vanavanematele või nende alanejatele sugulastele.

(4) Notar on kohustatud kolme päeva jooksul pärast kinnisasja või selle osa võõrandamistehingu tõestamist esitama tehingudokumendi tõestatud ärakirja võõrandaja kulul Keskkonnaministeeriumile.

(5) Kaitseala, püsielupaiga, hoiuala või kaitstava looduse üksikobjekti valitseja lihtkirjaliku avalduse alusel kantakse kinnistusraamatusse märkus, et kinnistu on koormatud riigi ostueesõigusega. Ostueesõiguse kehtivus ei sõltu kinnistusraamatusse vastava märkuse kandmisest.

(6) Ostueesõigust teostab riigi nimel keskkonnaminister või tema volitatud isik.

§ 17. Kaitstaval loodusobjektil vajalik tegevus

(1) Kaitstava loodusobjekti poollooduslike koosluste esinemisaladel on vajalik nende ilmet ja liigikoosseisu tagav tegevus, nagu niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine või

raadamine, mille ulatus määratakse hoiualadel kaitsekorralduskavaga, teistel kaitstavatel loodusobjektidel kaitse-eeskirjaga.

(2) Poollooduslike koosluste esinemisaladeks nimetatakse pikaajalise inimtegevuse mõjul kujunenud loodusliku elustiku kooslustega alasid, kus on niidetud heina või karjatatud loomi, nagu puisniidud, loopealsed, soostunud niidud, soo-, ranna-, lammi- ja aruniidud ning puiskarjamaad.

(3) Kaitsealal võib kaitse-eeskirjaga määrata loodusliku metsa- ja sookoosluse taastamiseks vajalikud tegevused, nagu kraavide sulgemine, häilude rajamine ja maapinna mineraliseerimine.

(4) Kaitsealal võib kaitse-eeskirjaga määrata vaadete avamiseks vajalikuks tegevuseks raied.

(5) [Kehtetu – RT I 2006, 30, 232- jõust. 01.01.2007]

(6) Kaitsekorras või kaitsekorralduskavast tulenevaks vajalikuks tegevuseks võib kaitse korraldaja anda kaitstaval loodusobjektil asuva kinnisasja omaniku või kinnisasja valdaja tasuta kasutusse selle töö tegemiseks vajaliku riigile kuuluva vallasasja.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(7) Riigile kuuluva vallasasja tasuta kasutusse andmise korral ei kohaldata riigivaraseaduses riigivara kasutusse andmise kohta sätestatud. Kasutusse andmiseks sõlmitakse kaitstava loodusobjekti kaitse korraldaja ja vallasasja kasutaja vahel leping, milles märgitakse vähemalt:

1) kasutusse antavate vallasasjade nimetused, riigivararegistri registreerimisnumbrid ja asjade arv nimetuste kaupa;

2) kasutaja nimi ja elu- või asukoht;

3) lepingu tähtaeg;

4) asjade üleandmise aeg ning tagastamise tähtaeg ja kord;

5) kindlustamiskohustus ja selle ulatus;

6) kasutusse antava asja korrashoiu, uuendamise ja remontimise kohustus;

7) lepingu ennetähtaegse lõpetamise alused;

8) kaitsekorras tuleneva vajaliku tegevuse tingimused, kirjeldus ja tehnilised nõuded;

9) kasutusse antava asja kasutusotstarve.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(8) Kui kinnisasja valdaja ei nõustu kaitse-eeskirjaga või kaitsekorralduskavaga määratud vajalikku tööd tegema või ei jõua tööde tegemise osas kaitstava loodusobjekti kaitse korraldajaga kokkuleppele, ei ole tal õigust takistada kaitstava loodusobjekti kaitse korraldajal seda tööd korraldamast.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(9) Käesoleva paragrahvi lõikes 8 nimetatud juhul korraldab vajalikke töid kaitse-eeskirjaga määratud ulatuses kaitstava loodusobjekti kaitse korraldaja riigi kulul, välja arvatud kohalikul tasandil kaitstaval loodusobjektil.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(10) Kaitseala, hoiuala või püsielupaiga poollooduslike koosluste säilitamiseks vajaliku töö tegemist ei loeta majandustegevuseks ega ettevõtluseks.

§ 18. Loodushoiutoetus

(1) Kaitseala, hoiuala või püsielupaiga poollooduslike koosluste säilimiseks kaitse-eeskirjaga või kaitsekorralduskavaga määratud vajaliku töö tegemiseks makstakse loodushoiutoetust.

(2) Loodushoiutoetust on õigus taotleda kinnisasja valdajal.

(3) Loodushoiutoetuse taotlemise, taotluse läbivaatamise ja toetuse maksmise korra ning nõuded toetuse maksmiseks ja toetuse määrad kehtestab keskkonnaminister määrusega .

(4) Loodushoiutoetust ei maksta:

1) kui tööde tegija ei täida toetuse saamiseks sõlmitud lepingut või loodushoiutööde tulemus ei vasta lepingu või õigusaktiga kehtestatud nõuetele,

2) kui tööde tegija esitas loodushoiutoetuse taotlemisel valeandmeid,

3) kui taotluste eelisjärjestuse kohaselt ei ole vähem eelistatud maaüksusel loodushoiutoetuse maksmiseks jooksva aasta riigieelarves selleks vahendeid ette nähtud või

4) kui tegevus toimub maatikil, mille suhtes hüvitatakse jooksva aastal kaitsealuse looma ja kevadrändel viibivate lindude tekitatud kahju käesoleva seaduse § 61 lõike 1 alusel.

(5) Loodushoiutoetuse maksmise aluseks on kaitstava loodusobjekti kaitse korraldaja ja tööde tegija vahel sõlmitud leping ning selles nimetatud nõuete kohaselt tehtud tööde üleandmis-vastuvõtmisakt.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

§ 19. Kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja vahetamine

(1) Kaitstavat looduse üksikobjekti sisaldavat või kogu ulatuses kaitsealal, hoiualal või püsielupaigas asuvat kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, võib riigi ja kinnisasja omaniku kokkuleppel vahetada riigile kuuluva kinnisasja vastu.

(2) Kui kinnisasi ei asu kogu ulatuses kaitsealal, hoiualal või püsielupaigas või on suurem kui kaitstava looduse üksikobjekti piiranguvöönd, võib riigi ja kinnisasja omaniku kokkuleppel vahetada riigile kuuluva kinnisasja vastu selle osa kinnisasjast, mis ulatub kaitsealale, hoiualale või püsielupaika. Kogu kinnisasja võib riigi ja kinnisasja omaniku kokkuleppel vahetada riigile kuuluva kinnisasja vastu juhul, kui:

1) kinnisasja kaitsealale või hoiualale ulatuv osa on suurem kui kaks kolmandikku kinnisasja kogupindalast või
2) kinnisasja hõlmab osaliselt I kaitsekategooria liigi püsielupaik või kaitstava looduse üksikobjekti piiranguvöönd.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(2¹) Kinnisasja ei vahetata, kui see on omandatud pärast selle kaitse alla võtmist ning võõrandamistehing sisaldas vastavalt §-le 16 informatsiooni kaitstava loodusobjekti kohta, välja arvatud juhul, kui kinnisasja suhtes kohaldatav kaitsekord muutub rangemaks või kinnisasi omandati pärimise teel või abikaasalt, alanejalt sugulaselt, vanemalt või tema alanejalt sugulaselt või vanavanemalt või tema alanejalt sugulaselt ning isik, kellelt kinnisasi omandati, oli selle omanik enne kaitse alla võtmist või kaitsekorra rangemaks muutumist.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(3) Kinnisasjad vahetatakse nende väärtuse alusel. Kui kinnisasja omanik taotleb vahetusmaaks riigi kinnisasja, mille väärtus on väiksem eraomanikule kuuluva vahetatava kinnisasja väärtusest, võib eraõiguslikule isikule üleandmisele kuuluva kinnisasja väärtus olla väiksem riigile üleantava kinnisasja väärtusest. Arvestades eraomanikule kuuluva vahetatava kinnisasja erilist ökoloogilist väärtust, võib eraõiguslikule isikule üleandmisele kuuluva kinnisasja väärtus olla Vabariigi Valitsuse nõusolekul suurem riigile üleantava kinnisasja väärtusest.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(4) Kinnisasja vahetamist on õigus algatada kaitstaval loodusobjektidel asuva kinnisasja omanikul või kinnisasja valdajal, kaitstava loodusobjekti valitsejal või keskkonnaministril. Kinnisasja vahetamise otsustab keskkonnaminister. Kinnisasja vahetamisega seotud kulud kannab riik.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(5) Kinnisasja vahetamise korra ning kinnisasja ja selle oluliste osade väärtuse määramise alused, samuti kriteeriumid, mille alusel loetakse ala kaitsekord kinnisasja sihtotstarbelist kasutamist oluliselt piiravaks ning kriteeriumid, mille alusel valitakse riigile kuuluvate kinnisasjade hulgast välja eraõiguslikule isikule vahetatav kinnisasi, kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega .

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

§ 20. Kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja omandamine

(1) Kaitstavat looduse üksikobjekti sisaldava või olulises ulatuses kaitsealal, hoiualal või püsielupaigas asuva kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja harilikule väärtusele vastava tasu eest.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(1¹) Riik ei omanda kinnisasja käesolevas paragrahvis sätestatud korras, kui isik on kinnisasja omandanud pärast selle kaitse alla võtmist ning võõrandamistehing sisaldas vastavalt §-le 16 informatsiooni kaitstava loodusobjekti kohta, välja arvatud juhul, kui kinnisasja suhtes kohaldatav kaitsekord muutub rangemaks või kinnisasi omandati pärimise teel või abikaasalt, alanejalt sugulaselt, vanemalt või tema alanejalt sugulaselt või vanavanemalt või tema alanejalt sugulaselt ning isik, kellelt kinnisasi omandati, oli selle omanik enne kaitse alla võtmist või kaitsekorra rangemaks muutumist.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(2) Kinnisasja omandamist on õigus algatada kinnisasja omanikul, kaitstava loodusobjekti valitsejal, kaitse korraldajal või keskkonnaministril. Kinnisasja omandamise otsustab keskkonnaminister. Kinnisasja omandamisega seotud kulud kannab riik.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(3) Kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja riigile omandamise korra ning kriteeriumid, mille alusel loetakse ala kaitsekord kinnisasja sihtotstarbelist kasutamist oluliselt piiravaks, kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega .

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

§ 21. Kaitstava loodusobjekti valitseja ja kaitse korraldaja

(1) Kaitseala, hoiuala, püsielupaiga ja kaitstava looduse üksikobjekti valitseja on keskkonnateenistus (edaspidi *valitseja*).

(2) Käesoleva seaduse § 4 lõikes 7 nimetatud loodusobjekti valitseja on loodusobjekti kaitse alla võtmise otsustanud kohalik omavalitsus või tema poolt valitsema volitatud valla- või linnaasutus.

(3) Kaitseala, hoiuala, püsielupaiga ja kaitstava looduse üksikobjekti kaitse korraldaja on Keskkonnaministeeriumi hallatav riigiasutus Riiklik Looduskaitsekeskus (edaspidi *kaitse korraldaja*).

(4) Kaitse korraldaja täidab lisaks kaitse korraldamisele ka talle käesoleva seadusega pandud valitseja ülesandeid.

(5) Valitseja ülesannete täitmisel on kaitstava loodusobjekti kaitse korraldajal käesolevast seadusest tulenev täidesaatva riigivõimu volitus.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

§ 22. Kaitstava loodusobjekti valitsemine ja kaitse korraldamine

(1) Kaitstava loodusobjekti valitsemine on:

1) käesoleva seaduse ja kaitse-eeskirjaga määratud keskkonna kasutusloa andmine ja selleks tingimuste seadmine;

2) kaitstavat loodusobjekti mõjutavate planeeringute ja keskkonnamõju hindamise avalikel aruteludel osalemine ning kaitstavat loodusobjekti mõjutavale kavandatavale tegevusele tingimuste seadmine.

(2) Kaitstava loodusobjekti kaitse korraldamine on:

1) käesolevast seadusest, kaitse-eeskirjast ja kaitsekorralduskavast tuleneva tegevuse korraldamine;

2) kaitstava loodusobjektiga seotud loodusõppe ja kaitstava loodusobjekti tutvustamise korraldamine;

3) käesoleva seaduse ja kaitse-eeskirjaga sätestatud nõuete täitmise jälgimine ning Keskkonnainspektsiooni teavitamine avastatud õigusrikkumistest.

(3) Kaitstava loodusobjekti kaitse korraldajal on õigus kaitse-eeskirjaga sätestatud ja kaitsekorralduskavaga kavandatud tegevust korraldada omavalitsuse, maaomaniku või mõne muu isikuga sõlmitud lepingu alusel või kokkuleppel teise riigiasutusega.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

§ 23. Kaitstava loodusobjekti tähistamine

(1) Kaitseala, hoiuala, kaitstav looduse üksikobjekt ja kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstav loodusobjekt tähistatakse nii, et kaitstava loodusobjekti asukohast looduses oleks võimalik mõistlikul viisil aru saada.

(2) Kaitstava loodusobjekti tähistab loodusobjekti kaitse korraldaja.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(3) Keskkonnaminister kehtestab kaitstava loodusobjekti tähistamise korra ja tähised määrusega .

§ 24. Kaitsekohustuse teatis

(1) Kaitsekohustuse teatis on kaitseala, hoiuala, püsielupaika, kaitstavat looduse üksikobjekti või I kaitsekategooria liigi isendite kasvukohta või elupaika sisaldava või selle piiresse jääva kinnisasja omanikule, kinnistusraamatusse kantud valdajale, riigivara valitseja volitatud isikule või asutusele (edaspidi *valdaja*) väljastatav teabedokument.

(2) Kaitsekohustuse teatis sisaldab:

1) andmeid kaitstava loodusobjekti, selle kaitse alla võtja ja kaitse alla võtmise aja kohta;

2) loodusobjekti kaitse alla võtmise eesmärki;

3) andmeid kaitseala, hoiuala, püsielupaiga või kaitstava looduse üksikobjekti valitseja ja kaitse korraldaja kohta;

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

4) käesoleva seaduse ja selle alusel vastuvõetud õigusaktidega sätestatud kitsenduste loetelu.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(3) Kaitsekohustuse teatise väljastab:

1) kaitstava loodusobjekti valitseja kuue kuu jooksul kaitse alla võtmise otsuse jõustumisest arvates;

2) keskkonnateenistus ühe nädala jooksul pruunkaru talvituspaiga kohta avastamisteate saamisest arvates.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(4) Kaitsekohustuse teatis antakse üle allkirja vastu või saadetakse tähtkirjaga.

(5) Kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja valdaja vahetumise korral väljastatakse kaitsekohustuse teatis uuele valdajale kahe kuu jooksul, arvates valdaja vahetumisest.

(6) Kaitsekorra muutumise korral väljastatakse kuue kuu jooksul kinnisasja valdajale uus kaitsekohustuse teatis.

(7) Keskkonnaministeerium väljastab ühe kuu jooksul pärast I kaitsekategooria liigi kasvukoha või elupaiga avastamisteate saamist kaitsekohustuse teatise.

§ 25. Kaitsekorralduskava

(1) Hoiualade ja kaitsealade kaitse korraldamiseks koostatakse kaitsekorralduskava, milles märgitakse:

- 1) olulised keskkonnategurid ja nende mõju loodusobjektile;
- 2) kaitse eesmärgid, nende saavutamiseks vajalikud tööd, tööde tegemise eelisjärjestus, ajakava ning maht;
- 3) kava elluviimise eelarve.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(2) Kaitsekorralduskava kinnitab keskkonnaminister. Teave kaitsekorralduskava kinnitamise kohta avalikustatakse Keskkonnaministeeriumi veebilehel.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

4. peatükk KAITSEALAD

§ 26. Rahvuspark

(1) Rahvuspark on kaitseala looduse, maastike, kultuuripärandi ning tasakaalustatud keskkonnakasutuse säilitamiseks, kaitsmiseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks.

(2) Eesti rahvuspargid on :

- 1) Lahemaa – Põhja-Eesti rannikumaastike looduse ja kultuuripärandi kaitseks;
- 2) Karula – Lõuna-Eesti kuppelmaastike looduse ja kultuuripärandi kaitseks;
- 3) Soomaa – Vahe-Eesti soo- ja lammimaastike looduse ja kultuuripärandi kaitseks;
- 4) Vilsandi – Lääne-Eesti saarestiku rannikumaastike looduse ja kultuuripärandi kaitseks;
- 5) Matsalu – Lääne-Eesti iseloomulike koosluste ning Väinamere looduse ja kultuuripärandi kaitseks.

(3) Rahvuspargis võimalikud vööndid on loodusreservaat, sihtkaitsevöönd ja piiranguvöönd.

§ 27. Looduskaitseala

(1) Looduskaitseala on kaitseala looduse säilitamiseks, kaitsmiseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks.

(2) Looduskaitseala võimalikud vööndid on loodusreservaat, sihtkaitsevöönd ja piiranguvöönd.

§ 28. Maastikukaitseala (looduspark)

(1) Maastikukaitseala on kaitseala maastiku säilitamiseks, kaitsmiseks, uurimiseks, tutvustamiseks ja kasutamise reguleerimiseks.

(2) Maastikukaitseala eritüübid on park, arboreetum ja puistu.

(3) Maastikukaitseala võimalikud vööndid on sihtkaitsevöönd ja piiranguvöönd.

§ 29. Loodusreservaat

(1) Loodusreservaat on kaitseala otsesest inimtegevusest puutumata loodusega maa- või veeala, kus tagatakse looduslike koosluste säilimine ja kujunemine üksnes looduslike protsesside tulemusena.

(2) Loodusreservaadis on keelatud igasugune inimtegevus, sealhulgas inimeste viibimine, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 sätestatud juhtudel.

(3) Inimeste viibimine loodusreservaadis on lubatud järelevalve ja päästetööde ning loodusobjekti valitsemise ja kaitse korraldamise eesmärgil.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(4) Teadustegevuse ning loodusobjektide seisundi jälgimise ja hindamise eesmärgil tohib loodusreservaadis viibida kaitse korraldaja nõusolekul.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

§ 30. Sihtkaitsevöönd

(1) Sihtkaitsevöönd on kaitseala maa- või veeala seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks. Sihtkaitsevööndis asuvaid loodusvarasid ei arvestata tarbimisvarudena.

(2) Kui kaitse-eeskirjaga ei sätestata teisiti, on sihtkaitsevööndis keelatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine;
- 3) uute ehitiste püstitamine;
- 4) inimeste viibimine kaitsealuste liikide elupaigas, kasvukohas ja rändlindude koondumispaigas;
- 5) sõiduki, maastikusõiduki või ujuvvahendiga sõitmine;
- 6) telkimine, lõkke tegemine ja rahvaürituse korraldamine.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktidega 4 ja 5 kehtestatud keeld ei laiene järelevalve- ja päästetöödele, loodusobjekti kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusele ning kaitse korraldaja nõusolekul teostatavale teadustegevusele.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(4) Kaitstava loodusobjekti säilitamiseks vajalike tegevustena või tegevustena, mis seda objekti ei kahjusta, võib sihtkaitsevööndis kaitse-eeskirjaga lubada:

- 1) olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutõid ja veerežiimi taastamist;
- 2) koosluse kujundamist vastavalt kaitse eesmärgile;
- 3) marjade, seente ja muude metsa kõrvalsaaduste varumist;
- 4) jahipidamist;
- 5) kalapüüki;
- 6) tee, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta ehitise püstitamist kaitsealal paikneva kinnistu või kaitseala tarbeks ja olemasolevate ehitiste hooldustõid;
- 7) poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalikku tegevust;
- 8) pilliroo ja adru varumist.

(5) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktide 4–6 ja lõike 4 punkti 8 alusel kaitse-eeskirjaga sätestatud vajaliku nõusoleku annab kaitse korraldaja.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

§ 31. Piiranguvöönd

(1) Piiranguvöönd on kaitseala maa- või veeala, kus majandustegevus on lubatud, arvestades käesoleva seadusega sätestatud kitsendusi.

(2) Kui kaitse-eeskirjaga ei sätestata teisiti, on piiranguvööndis keelatud:

- 1) uue maaparandussüsteemi rajamine;
 - 2) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine;
- [RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- 3) maavara kaevandamine;
- [RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- 4) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
 - 5) uuendusraie;
 - 6) maastikukaitseala eritüübina kaitstavates parkides, arboreetumites ja puistutes puuvõrade või põõsaste kujundamine, puittaimestiku istutustööd ja raie ilma kaitseala valitseja nõusolekuta;
- [RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- 7) biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine;
- [RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- 8) ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise, püstitamine ning rahvuspargis ehitise väliskonstruktsioonide muutmine;
 - 9) jahipidamine ja kalapüük;
 - 10) sõidukiga, maastikusõidukiga või ujuvvahendiga sõitmine, välja arvatud liinirajatiste hooldamiseks vajalikeks töödeks ja maatulundusmaal metsamajandustöödeks või põllumajandustöödeks;
 - 11) telkimine, lõkketegemine ja rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja poolt tähistamata kohas;
 - 12) roo varumine külmumata pinnasel.

(3) Kaitse-eeskirjaga võib piiranguvööndis kohustada säilitama koosluse looduslikku tasakaalu, liigilist ja vanuselist mitmekesisust ning keelata puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kui pinnas seda võimaldab, võib kaitseala valitseja lubada puidu kokku- ja väljavedu kuiva ilmaga.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(4) Kaitse-eeskirjaga võib piiranguvööndis seada raielangi suurusele ja kujule ning metsa vanuselisele koosseisule metsaseaduses sätestatud erinevaid piiranguid, mis on vajalikud koosluse või selles vööndis oleva kaitsealuse liigi säilitamiseks. Püsilupaiga piiranguvööndis võib kaitse-eeskirjaga seada raie tegemise ajale piiranguid.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(5) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 10–12 nimetatud tööde tegemiseks annab kaitse-eeskirjaga sätestatud vajaliku nõusoleku kaitse korraldaja.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

5. peatükk HOIUALAD

§ 32. Hoiuala

(1) Hoiuala moodustatakse loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku soodsa seisundi tagamiseks, kui see ei ole tagatud muul käesoleva seadusega sätestatud viisil.

(2) Hoiualal on keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiuala moodustati ning kaitstavate liikide oluline häirimine, samuti tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi.

(3) Hoiualal on metsaraie keelatud, kui see võib rikkuda kaitstava elupaiga struktuuri ja funktsioone ning ohustada elupaigale tüüpiliste liikide säilimist.

(4) Metsaseaduse kohase metsateatise menetlemisel tuleb arvestada hoiuala kehtestamise eesmärki. Hoiuala valitseja võib kohustada:

- 1) tegema kavandatavat metsaraiet kindlaks määratud ajal;
- 2) kasutama kavandatava raie korral kindlaks määratud tehnoloogiat.

(5) Hoiualal kavandatava tegevuse mõju elupaikade ja liikide seisundile hinnatakse keskkonnamõju hindamise käigus või käesoleva seaduse §-s 33 sätestatud korras.

§ 33. Hoiuala teatis

(1) Hoiuala piires asuva kinnisasja valdaja peab esitama hoiuala valitsejale teatise järgmiste tegevuste kavandamise korral:

- 1) tee rajamine;
- 2) loodusliku kivimi või pinnase teisaldamine;
- 3) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmise;
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- 4) biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine;
- 5) loodusliku ja poolloodusliku rohumaa ning poldri kultiveerimine ja väetamine;
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- 6) puisniiduilmelisel alal asuvate puude raiumine;
- 7) maaparandussüsteemi rajamine ja rekonstrueerimine.

(2) Teatis peab sisaldama kavandatud tööde kirjeldust, mahtu ja aega ning nende tegemiskoha skeemi.

(3) Teatis tuleb esitada hoiuala valitsejale vähemalt üks kuu enne tööde alustamist:

- 1) kohaletoomisega,
- 2) tähtkirjaga posti teel või
- 3) digitaalalkirjaga varustatud e-kirjaga.

(4) Teatis loetakse esitatuks postitempli või ajatempli järgi postitamise päeval või päeval, kui hoiuala valitseja on selle registreerinud.

(5) Ühe kuu jooksul teatise esitamisest arvates hindab hoiuala valitseja kavandatud tegevuse vastavust käesoleva seaduse §-s 32 sätestatud nõuetele. Hoiuala valitseja:

- 1) kinnitab teatise ja tagastab selle esitajale, kui kavandatud tööd on lubatud,
- 2) teatab teatise esitajale tingimused, mida järgides võib kavandatud töid teha või
- 3) keelab tööd, mis ohustavad hoiuala kaitstavate liikide või elupaikade soodsa seisundi säilimist, mille tagamiseks hoiuala on moodustatud.

(6) Hoiuala teatise vormi ning teatise kinnitamise, läbivaatamise ja tagastamise korra kehtestab keskkonnaminister määrusega .

(7) Hoiualal ei kehti käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teatise esitamise kohustus tulundusmaa sihtotstarbega kinnisasja elamu- ja õuema kōlvikutel tehtavate tööde kohta.

6. peatükk

RAND JA KALLAS

§ 34. Ranna ja kalda kaitse eesmärk

Ranna või kalda kaitse eesmärk on rannal või kaldal asuvate looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, ranna või kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine.

§ 35. Ranna ja kalda kasutamise kitsendused

(1) Rannal või kaldal on:

- 1) ranna või kalda piiranguvöönd;
- 2) ranna või kalda ehituskeeluvöönd;
- 3) ranna või kalda veekaitsevöönd.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud vööndite laiuse arvestamise lähtejoon on põhikaardile kantud veekogu piir (tavaline veepiir).

(3) Suurte üleujutusalaadega siseveekogudel määratakse kõrgveepiir korras, mille [kehtestab keskkonnaminister määrusega](#). Suurte üleujutusalaadega siseveekogude nimistu kehtestab keskkonnaminister määrusega. [RT I 2007, 25, 131 - jõust. 01.04.2007]

(3¹) Korduva üleujutusega ala piir mererannal määratakse üldplaneeringuga. Kui korduva üleujutusega ala piiri ei ole määratud, loetakse korduvalt üleujutatud ala piiriks ühe meetri kõrgune samakõrgusjoon. [RT I 2007, 25, 131 - jõust. 01.04.2007]

(4) Korduva üleujutusega veekogude ranna või kalda piiranguvöönd, veekaitsevöönd ja ehituskeeluvöönd koosnevad üleujutatavast alast ja käesoleva seaduse §-des 37–39 sätestatud vööndi laiusest.

(5) Üle viie meetri kõrgusel ja tavalisele veepiirile lähemal kui 200 meetrit oleval kaldaastangul koosnevad ranna või kalda piiranguvöönd, veekaitsevöönd ja ehituskeeluvöönd kaldaastangu alla kuni veepiirini jäävast alast ja käesoleva seaduse §-des 37–39 sätestatud vööndi laiusest.

§ 36. Vaba läbi- ja juurdepääsu tagamine

(1) Rannal või kaldal asuva kinnisasja valdaja on kohustatud tagama inimeste ja loomade vaba läbipääsu kallasrajal veeseaduse (RT I 1994, 40, 655; 1996, 13, 241; 1998, 2, 47; 61, 987; 1999, 10, 155; 54, 583; 95, 843; 2001, 7, 19; 42, 234; 50, 283; 94, 577; 2002, 1, 1; 61, 375; 63, 387; 2003, 13, 64; 26, 156; 51, 352) § 10 tähenduses.

(2) Kohalikud omavalitsused on kohustatud üld- ja detailplaneeringuga tagama avalikud juurdepääsuvõimalused kallasrajal.

§ 37. Ranna ja kalda piiranguvöönd

(1) Ranna või kalda piiranguvööndi laius on:

- 1) Läänemere, Peipsi järve, Lämmijärve, Pihkva järve ja Võrtsjärve rannal 200 meetrit;
- 2) üle kümne hektari suurusel järvel ja veehoidlal ning üle 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal, maaparandussüsteemi eesvoolul 100 meetrit; [RT I 2007, 25, 131 - jõust. 01.04.2007]
- 3) allikal ning kuni kümne hektari suurusel järvel ja veehoidlal ning kuni 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal, maaparandussüsteemi eesvoolul 50 meetrit. [RT I 2007, 25, 131 - jõust. 01.04.2007]

(2) Ranna ja kalda piiranguvööndis asuvate metsade kaitse eesmärk on vee ja pinnase kaitsmine ja puhketegevuste säilitamine. Ranna piiranguvööndis on keelatud lageraie.

(3) Ranna või kalda piiranguvööndis on keelatud:

- 1) reoveesette laotamine;
- 2) matmispaiga rajamine;
- 3) jäätmete töötlemiseks või ladustamiseks määratud ehitise rajamine ja laiendamine, välja arvatud sadamas;
- 4) [kehtetu – RT I 2007, 25, 131 - jõust. 01.04.2007]
- 5) maavara kaevandamine; [RT I 2007, 25, 131 - jõust. 01.04.2007]
- 6) mootorsõidukiga sõitmine väljaspool selleks määratud teid ja radu ning maastikusõidukiga sõitmine, välja arvatud tiheasustusalal haljasala hooldustööde tegemiseks, kutselise või harrastusliku kalapüügiõigusega isikul kalapüügiks vajaliku veesõiduki veekogusse viimiseks ning maatulundusmaal metsamajandustöödeks ja põllumajandustöödeks.

§ 38. Ranna ja kalda ehituskeeluvöönd

(1) Ehituskeeluvööndi laius rannal või kaldal on:

- 1) mererannal Narva-Jõesuu linna piires ja meresartel 200 meetrit;
- 2) mererannal, Peipsi järve, Lämmijärve, Pihkva järve ja Võrtsjärve rannal 100 meetrit;
- 3) linnas ja alevis ning aleviku ja küla selgelt piiritletaval kompaktsel asustusega alal (edaspidi *tiheasustusala*) 50 meetrit, välja arvatud käesoleva lõike punktis 5 sätestatud juhul;

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

4) üle kümne hektari suurusel järvel ja veehoidlal ning üle 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal, maaparandussüsteemi eesvoolul 50 meetrit;

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

5) allikal ning kuni kümne hektari suurusel järvel ja veehoidlal ning kuni 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal, maaparandussüsteemi eesvoolul 25 meetrit.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(2) Rannal ja järve või jõe kaldal metsamaal ulatub ehituskeeluvöönd ranna või kalda piiranguvööndi piirini.

(3) Ranna või kalda ehituskeeluvööndis on uute hoonete ja rajatiste ehitamine keelatud.

(4) Ehituskeeld ei laiene:

1) hajaasustuses olemasoleva ehitise õuemaale ehitatavale uuele hoonetele, mis ei jää veekaitsevööndisse;

1¹) tiheasustusala ehituskeeluvööndis varem väljakujunenud ehitusjoonest maismaa suunas olemasolevate ehitiste vahele uue ehitise püstitamisele;

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

2) kalda kindlustusrajatisele;

3) supelranna teenindamiseks vajalikule rajatisele;

4) maaparandussüsteemile, välja arvatud poldrile;

5) olemasoleva ehitise esmakordsele juurdeehitisele juhul, kui juurdeehitise maht on väiksem kui üks kolmandik olemasoleva ehitise kubatuurist;

6) piirdeaedadele.

(5) Ehituskeeld ei laiene kehtestatud detailplaneeringuga või kehtestatud üldplaneeringuga kavandatud:

1) pinnavee veehaarde ehitisele;

2) sadamaehitisele ja veeliiklusrajatisele;

3) ranna kindlustusrajatisele;

4) hüdrograafiateenistuse ja seirejaama ehitisele;

5) kalakasvatusehitisele;

6) riigikaitse, piirivalve ja päästeteenistuse ehitisele;

7) [kehtetu – RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

8) tehnovõrgule ja -rajatisele;

9) sillale;

10) avalikult kasutatavale teele ja tänavale;

11) raudteele.

(6) Lautrit ja paadisilda tohib rannale või kaldale rajada, kui see ei ole vastuolus ranna ja kalda kaitse eesmärkidega ja veeseaduse § 8 lõikega 2.

(7) Ehitamisele kaitsealal kohaldatakse käesolevas peatükis sätestatud, kui kaitse-eeskirjaga ei ole sätestatud teisiti.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(8) Hoiualal reguleerib ehitamist lisaks käesolevas seaduses hoiuala kohta sätestatud ka käesolev peatükk.

(9) Kui kohalik omavalitsus lubab ranna või kalda ehituskeeluvööndis ehitamist vastuolus käesolevas paragrahvis sätestatuga, ei teki isikul, kellele ehitusluba väljastati või kelle huvides ehitamine on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärasest ootust ehitamise õiguspärasuse osas.

§ 39. Ranna ja kalda veekaitsevöönd

Ranna või kalda veekaitsevööndi ulatus ja kitsendused on sätestatud veeseaduses.

§ 40. Ranna ja kalda ehituskeeluvööndi suurendamine ja vähendamine

(1) Ranna ja kalda ehituskeeluvööndit võib suurendada või vähendada, arvestades ranna või kalda kaitse eesmärgi ning lähtudes taimestikust, reljeefist, kõlvikute ja kinnisasjade piiridest, olemasolevast teede- ja tehnovõrgust ning väljakujunenud asustusest.

(2) Ranna ja kalda ehituskeeluvööndit võib kohalik omavalitsus suurendada üldplaneeringuga.

(3) Ranna ja kalda ehituskeeluvööndi vähendamine võib toimuda keskkonnaministri nõusolekul.

(4) Ehituskeeluvööndi vähendamiseks esitab kohalik omavalitsus keskkonnaministrile taotluse ja planeerimisseaduse kohaselt:

- 1) vastuvõetud üldplaneeringu;
- 2) kehtestatud üldplaneeringu muutmise ettepanekut sisaldava vastuvõetud detailplaneeringu;
- 3) vastuvõetud detailplaneeringu, kui kehtestatud üldplaneering puudub.

(5) Keskkonnaminister hindab ehituskeeluvööndi vähendamise vastavust ranna või kalda kaitse eesmärgile ja käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatule.

(6) Ehituskeeluvööndi laiuse suurendamine ja vähendamine jõustub kehtestatud üldplaneeringu või detailplaneeringu jõustumisel.

§ 41. Uue tiheasustusala moodustamine ja olemasoleva laiendamine

(1) Uue tiheasustusala moodustamine ranna või kalda piiranguvööndis on keelatud. Erandi võib teha Vabariigi Valitsus kohaliku omavalitsuse ettepanekul.

(2) Olemasoleva tiheasustusala laiendamine rannal või kaldal toimub kehtestatud üldplaneeringu alusel.

(3) Luba uue tiheasustusala moodustamiseks antakse kohalikule omavalitsusele taotluse ja planeerimisseaduse kohaselt pärast vastuvõtmist avaliku väljapaneku läbinud üldplaneeringu alusel, millele on lisatud planeeringu järelevalve teostaja arvamus. Kohaliku omavalitsuse taotluse edastab Vabariigi Valitsusele Keskkonnaministeerium koos oma asjakohase seisukohaga.

(4) Loa andmisel või sellest keeldumisel tuleb arvestada ranna ja kalda kaitse eesmärke.

(5) Aleviku või küla tiheasustusala laiendamine ranna ja kalda piiranguvööndis võib toimuda ainult kehtestatud üldplaneeringu alusel.

§ 42. Ranna ja kalda kasutamine supelrannana

(1) Supelrand on selleks üldplaneeringuga määratud ala veekogu ääres, mille põhiülesanne on inimestele puhkuse võimaldamine.

(2) Supelrannas viibimine on tasuta.

(3) Supelranna kasutamise ja hooldamise korra kehtestab kohalik omavalitsus.

(4) Supelranda teenindavate rajatiste iseloomu ja paigutuse määrab kohalik omavalitsus detailplaneeringuga või selle puudumisel ehitusmäärusega.

(5) Supelrannal ei ole veekaitsevööndit.

7. peatükk

LOODUSKAITSE KOHALIKU OMAVALITSUSE TASANDIL

§ 43. Looduskaitse eesmärk kohaliku omavalitsuse tasandil

Looduskaitse eesmärk kohaliku omavalitsuse tasandil on piirkonna looduse eripära, kultuuri, asustust ja maakasutust esindavate väärtuslike maastike või nende üksikelementide kaitse ja kasutamise tingimuste määramine kohaliku omavalitsuse poolt.

§ 44. Kaitsekord

(1) Kohaliku kaitse alla võetud maa-alal rakendatakse käesoleva seaduse §-s 31 sätestatud kaitsekorda, mida võib kaitse-eeskirjaga või planeeringuga leevendada.

(2) Maastiku üksikelemendi ümber moodustatakse 50 meetri kaugusele ulatuv kaitsevöönd, kui kaitse alla võtmisel ei sätestata selle väiksemat ulatust. Kaitsevööndis rakendatakse käesoleva seaduse §-s 31 sätestatud kaitsekorda, mida võib kaitse-eeskirjaga või planeeringuga leevendada.

§ 45. Puude raie tiheasustusalal

Tiheasustusalal asuvaid üksikpuid, välja arvatud kasvav mets metsaseaduse tähenduses ja viljapuud, tohib raiuda kohaliku omavalitsuse loa alusel. Loa andmise tingimused ja korra kehtestab kohalik omavalitsus.

8. peatükk

LIIGID

§ 46. Liikide kaitsekategooriad

(1) I kaitsekategooriasse arvatakse:

- 1) liigid, mis on Eestis haruldased, esinevad väga piiratud alal, vähestes elupaikades, isoleeritult või väga hajusate asurkondadena;
- 2) liigid, mis on hävimisohus, mille arvukus on inimtegevuse mõjul vähenenud, elupaigad ja kasvukohad rikutud kriitilise piirini ja väljasuremine Eesti looduses on ohutegurite toime jätkumisel väga tõenäoline.

(2) II kaitsekategooriasse arvatakse:

- 1) liigid, mis on ohustatud, kuna nende arvukus on väike või väheneb ning levik Eestis väheneb ülekasutamise, elupaikade hävimise või rikkumise tagajärjel;
- 2) liigid, mis võivad olemasolevate keskkonnategurite toime jätkumisel sattuda hävimisohtu.

(3) III kaitsekategooriasse arvatakse:

- 1) liigid, mille arvukust ohustab elupaikade ja kasvukohtade hävimine või rikkumine ja mille arvukus on vähenenud sedavõrd, et ohutegurite toime jätkumisel võivad nad sattuda ohustatud liikide hulka;
- 2) liigid, mis kuulusid I või II kaitsekategooriasse, kuid on vajalike kaitseabinõude rakendamise tõttu väljaspool hävimisohtu.

§ 47. Isendi mõiste

(1) Isend käesoleva seaduse tähenduses on igas arengujärgus loom, taim või seen või taime või seene äratuntav osa.

(2) Isend käesoleva seaduse § 59 tähenduses on igas arengujärgus loom, taim või seen või tema äratuntav osa või sellest valmistatud toode või muu kaup, mis vastavalt saatedokumendile, pakendile või märgistusele või muudel asjaoludel näib olevat kaitsekategooria liiki kuuluva looma, taime või seene osa või sellest valmistatud toode.

§ 48. Liikide soodsa seisundi tagamine

(1) I kaitsekategooria liikide kõikide teadaolevate elupaikade või kasvukohtade kaitse tagatakse kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega.

(2) II kaitsekategooria liikide vähemalt 50 protsendi teadaolevate ja keskkonnaregistris registreeritud elupaikade või kasvukohtade kaitse tagatakse kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega lähtuvalt alade esinduslikkusest.

(3) III kaitsekategooria liikide vähemalt 10 protsendi teadaolevate ja keskkonnaregistris registreeritud elupaikade või kasvukohtade kaitse tagatakse kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega lähtuvalt alade esinduslikkusest.

(4) Piiritlemata II ja III kategooria kaitsealuste liikide elupaikades rakendub isendi kaitse.

§ 49. Liigi kaitse ja ohjamise tegevuskava

(1) Tegevuskava koostatakse:

- 1) I kaitsekategooria liigi kaitse korraldamiseks;
- 2) liigi soodsa seisundi tagamiseks, kui liigi teadusinventuuri tulemused näitavad, et seni rakendatud abinõud seda ei taga, või kui seda nõuab rahvusvaheline kohustus; [RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- 3) liigi ohjamiseks, kui liigi teadusinventuuri tulemused näitavad liigi arvukuse suurenemisest tingitud olulist negatiivset mõju keskkonnale või ohtu inimese tervisele või varale.

(2) Tegevuskava peab sisaldama:

- 1) liigi bioloogia, arvukuse ja leviku andmeid;
- 2) ohustatud liigi soodsa seisundi tagamise tingimusi;
- 3) liigi ohutegureid;
- 4) kaitse või ohjamise eesmärki;
- 5) liigi soodsa seisundi saavutamiseks või ohjamiseks vajalike meetmete eelisjärjestust ja nende teostamise ajakava;
- 6) kaitse või ohjamise korraldamise eelarvet.

(3) Tegevuskava kehtestab keskkonnaminister.

(4) Tegevuskava avalikustatakse Keskkonnaministeeriumi veebilehel.

§ 50. Püsielupaikade kaitse

(1) Püsielupaigas kehtib käesoleva seaduse §-s 30 või 31 sätestatud kaitsekord, mis määratakse käesoleva seaduse § 10 lõike 2 kohaselt.

(2) Kui käesolevas paragrahvis nimetatud liigi püsielupaik, välja arvatud asustamata tehispesa, ei ole kindlaks määratud § 10 lõike 2 kohaselt, on selleks:

- 1) lendorava pesapuu ja seda ümbritsev ala 25 meetri raadiuses;
- 2) merikotka, madukotka ja kalakotka pesapuu ja seda ümbritsev ala 200 meetri raadiuses;
- 3) suur-konnakotka ja must-toonekure pesapuu ja seda ümbritsev ala 250 meetri raadiuses;
- 4) väike-konnakotka pesapuu ja seda ümbritsev ala 100 meetri raadiuses;
- 5) kaljukotka pesapuu ja seda ümbritsev ala 500 meetri raadiuses;
- 6) väike-konnakotka ja suur-konnakotka segapaari pesapuu ja seda ümbritsev ala 250 meetri raadiuses.

(3) Pesapuu avastanud isik on kohustatud informeerima sellest asukohajärgset keskkonnateenistust või Riiklikku Looduskaitsekeskust kolme ööpäeva jooksul.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(4) Kui käesolevas paragrahvis nimetatud liigi püsielupaiga kaitsekord ei ole määratud käesoleva seaduse § 10 lõike 2 kohaselt, kehtib alates pesapuu leidmisest lendorava, kaljukotka, merikotka, madukotka, kalakotka, suur- ja väike-konnakotka ning must-toonekure püsielupaigas käesoleva seaduse §-s 30 sätestatud kaitsekord.

(5) Kui käesolevas paragrahvis nimetatud liigi püsielupaik ei ole kindlaks määratud käesoleva seaduse § 10 lõike 2 kohaselt, on inimesel keelatud viibimine kalju- ja merikotka püsielupaigas 15. veebruarist 31. juulini, madukotka, kalakotka, suur- ja väike-konnakotka ning must-toonekure püsielupaigas 15. märtsist 31. augustini.

(6) Püsielupaiga kohta käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 5 sätestatud kitsendused ei kehti tulundusmaa sihtotstarbega kinnisasja elumumaal, põllumajandusmaal ja õuemaal, samuti avalikus kasutuses oleval teel.

(7) Püsielupaigas kehtiva liikumiskeelu ajal võib püsielupaigas viibida õppe- või teadusotstarbel filmimiseks, pildistamiseks ja häälte salvestamiseks keskkonnaministri loa alusel, kui tegevus ei ohusta kaitsealuse liigi isendit.

(8) Püsielupaiga kaitse korraldajal on õigus korraldada kaitsekorra või tegevuskava kohaseid töid kohaliku omavalitsuse, maaomaniku või mõne muu isikuga sõlmitud lepingu alusel.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(9) Metsise püsielupaigas on keelatud metssea lisaõõtmine.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

§ 51. Koelmuala kaitse

(1) Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaigana kinnitatud veekogul või selle lõigul on keelatud olemasolevate paisude rekonstrueerimine ulatuses, mis tõstab veetaset, uute paisude rajamine ning veekogu loodusliku sängi ja veerežiimi muutmine.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(1¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud veekogul või selle lõigul on loodusliku sängi, veerežiimi ning veetaseme muutmine paisude rekonstrueerimisel lubatud üksnes juhul, kui sellega parandatakse kalade kudemisvõimalusi.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(2) Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistu kehtestab keskkonnaminister määrusega .

§ 51¹. Pruunkaru talvituspaiga kaitse

(1) Pruunkaru talvituspaik on koht, kus karu teeb taliuinakut, ning selle ümbrus 300 meetri raadiuses.

(2) Talvituspaiga avastanud isik on kohustatud informeerima sellest kolme ööpäeva jooksul kohalikku keskkonnateenistust, kes nii kiiresti kui võimalik peatab pruunkaru talvituspaigas metsateisega lubatud tegevused ning jahipiirkonna kasutusõiguse loaga määratud tegevused kuni talvitusperioodi lõpuni.

(3) Pruunkaru talvituspaigas on keelatud jahipiirkonna kasutusõiguse loaga määratud tegevused ning metsa majandamise ja kasutamise seotud tegevused.

(4) Pruunkaru talvituspaiga kaitsekord kehtib talvituspaiga leidmisest kuni sama talvitusperioodi 15. aprillini.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

§ 52. Rändeteede kaitse

- (1) Ehitamisel tuleb tagada kaitsealuste liikide isenditele võimalikult ohutud elu- ja liikumistingimused.
- (2) Majandus- ja kommunikatsiooniministril on õigus kehtestada keskkonnaministri ettepanekul ajutisi liiklemispiiranguid loomade rändeteede kaitseks.

§ 53. Teabe avalikustamine

- (1) I ja II kaitsekategooria liigi isendi täpse elupaiga asukoha avalikustamine massiteabevahendites on keelatud.
- (2) Püsielupaiga kaitse alla võtmise otsuse avaldamisel Riigi Teatajas ei avaldata püsielupaiga täpset asukohta.

§ 54. Liigi elutingimuste parandamine

Kaitsealuse liigi isendite elutingimuste sihipärane parandamine on lubatud üksnes käesoleva seaduse §-s 49 nimetatud tegevuskava või käesoleva seaduse §-s 25 nimetatud kaitsekorralduskava alusel.

§ 55. Isendi surmamine, kahjustamine ja häirimine

- (1) Kaitsealuse loomaliigi isendi tahtlik surmamine, välja arvatud eutanaasia eesmärgil, on keelatud.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- (2) I kaitsekategooria imetajate klassi kuuluva loomaliigi isendi surmamine on lubatud:
 - 1) kui loom ohustab otseselt inimese elu või tervist ja rünnakut ei ole võimalik teisiti vältida või tõrjuda;
 - 2) elanikkonna ohutuse huvides.
- (3) II või III kaitsekategooria loomaliigi isendi surmamine on lubatud:
 - 1) kui loom ohustab otseselt inimese elu või tervist ja rünnakut ei ole võimalik teisiti vältida või tõrjuda;
 - 2) elanikkonna ohutuse huvides;
 - 3) lennuohutuse huvides;
 - 4) kui see on vajalik oluliste põllumajanduskultuuride või põllumajandusloomade, kalakasvatuse või muu olulise vara kahjustamise vältimiseks;
 - 5) õppe- või teadusotstarbel.
- (3¹) Keskkonnaminister kehtestab määrusega nõukogu määruse (EÜ) nr 338/97 looduslike looma- ja taimeliikide kaitse kohta nendega kauplemise reguleerimise teel (EÜT L 61, 03.03.1997, lk 1–69) lisade A–D alusel nende loomaliikide nimekirja, kelle kaubanduslikul eesmärgil sissetoodud või kasvatatud elusate isendite surmamine on lubatud.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- (4) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 1 nimetatud juhul tuleb looma surmamisest kirjalikult teatada kohalikule keskkonnateenistusele või Keskkonnainspektorile ühe tööpäeva jooksul.
- (5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1, lõike 2 punktis 2 ja lõike 3 punktides 2–5 nimetatud juhtudel surmatakse loom keskkonnaministri antud loa alusel. Loas märgitakse surmatava isendi liik, mitme looma korral isendite arv, ning surmamise viis ja vahendid. Võimaluse korral lisatakse isendi täpne kirjeldus.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- (6) Kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud, välja arvatud käesoleva seaduse § 58 lõigetes 4 ja 5 sätestatud juhul.
- (7) I ja II kaitsekategooria taimede ja seente kahjustamine, sealhulgas korjamine ja hävitamine, on keelatud. Tahtlikuks kahjustamiseks ei loeta käesoleva seaduse §-s 49 nimetatud tegevuskava meetmete elluviimist.
- (8) Keelatud on III kaitsekategooria taimede, seente ja selgrootute loomade hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas.
- (9) III kaitsekategooria nende loomaliikide nimekirja, mille isendi surmamine on lubatud väljaspool liigi kaitseks piiritletud ala, kinnitab keskkonnaminister määrusega .
- (10) Loomaliigi isendit, kes ei kuulu kaitsealuse liigi ega jahilulukite hulka ja kes põhjustab varalist kahju või tervisekahju, nagu närilised, putukad, teod ja lestad, võib surmata vara või tervise kaitseks.

§ 56. Tehing kaitstava liigi isendiga

- (1) Tehing kaitstava liigi isendiga käesoleva seaduse tähenduses on isendi ostmine, ostupakkumine, tulu saamise eesmärgil omandamine, müük, hoidmine müügikohas, müügikoha hoiu- ja laorumides ning teistes

müügikohaga seotud ruumides, müügiks vedamine, müügipakkumine või muul viisil tulu saamise eesmärgil kasutamine.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(2) Keelatud on tehingud I, II ja III kaitsekategooria liigi isendiga, välja arvatud nende tehistingimustes kasvatatud järglastega.

(3) I kaitsekategooria liigi isendi valdus ning tehingud sellise isendiga registreeritakse keskkonnaregistris.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud [registreerimise korra kehtestab keskkonnaminister määrusega](#) .

(5) Nõukogu määruse (EÜ) nr 338/97 lisadesse A ja B kantud liikide isenditele, välja arvatud toidukaupade müümise korral, peab müüja kaasa andma päritolu tõendava dokumendi, mis sisaldab:

1) liigi teaduslikku nime;

2) teavet isendi legaalse päritolu kohta (loodusest võetud, kunstlikult paljundatud, farmis kasvatatud jne);

3) Euroopa Liitu sisse toodud isendi korral nimetatud määruse kohaseid erilube;

4) loomaliikide elusate isendite korral andmeid eelmise omaniku kohta ning identifitseerimist võimaldavat teavet (märgis, foto, kirjeldus jne).

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

§ 57. Võõrliigid

(1) Võõrliikide elusate isendite loodusesse laskmine ning võõrtaimeliikide loodusesse istutamine ja külvamine on keelatud, välja arvatud metsaseaduse alusel metsapuudena kasvatada lubatud võõrpuuliikide istutamine ja külvamine.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(2) Nende looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide nimekirja, mille elusate isendite sissetoomine Eestisse on keelatud, [kehtestab keskkonnaminister määrusega](#) .

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(3) Loodusesse sattunud võõrliigi isendite arvukuse reguleerimist korraldab Riiklik Looduskaitsekeskus.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(4) Tehistingimustes peetavaid võõrliigi isendeid tohib tehistingimustesse ümber asustada üksnes asustatava koha keskkonnateenistuse loa alusel. Kitsendus ei laiene lemmikloomadele loomakaitseaduse § 2 lõike 3 tähenduses.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(5) Looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide isendite tehistingimustes kasvatamine on keelatud, välja arvatud teaduslikult põhjendatud juhtudel keskkonnaministri loa alusel.

(6) Minki ja kährikut võib tehistingimustes pidada keskkonnaministri luba omavas farmis Mandri-Eestis. Minki ja kährikute tehistingimustes pidamisele esitatavad nõuded ja loa andmise korra kehtestab keskkonnaminister määrusega.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(7) Minki ja kährikute isendeid võib Eestisse sisse tuua ainult keskkonnaministri loa alusel verevärskenduse eesmärgil ning mitte rohkem kui 20 protsendi ulatuses põhikarja suurusel farmi kohta kahe aasta jooksul.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

§ 58. Kodumaiste liikide asustamine ja loodusest eemaldamine

(1) Kodumaiste liikide võõrsilt sissetoodud elusate isendite loodusesse laskmine on keelatud, välja arvatud teaduslikult põhjendatud taasasustamine keskkonnaministri loa alusel.

(2) Kohaliku liigi loomi tohib ümber asustada selle koha, kust loomi ümberasustamiseks võetakse, ja asustatava koha keskkonnateenistuse loa alusel.

(3) Kohaliku loomaliigi tehiskeskkonnas peetud isendi loodusesse laskmine toimub üksnes käesoleva seaduse §-s 49 nimetatud tegevuskava alusel, välja arvatud vigastuse ravimise või elujõulisuse taastamise eesmärgil tehiskeskkonnas hoitud isendi loodusesse laskmine.

(4) Kaitsealuse liigi isendi loodusest eemaldamine on keelatud, välja arvatud vigastuse ravimiseks ning käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud juhtudel.

(5) Kaitsealuse liigi isendit tohib loodusest eemaldada õppe-, meditsiini- või teadusotstarbel või taasasustamise eesmärgil keskkonnaministri loa alusel või ümberasustamise eesmärgil üksnes siis, kui see ei kahjusta liigi soodsat seisundit.

(6) Kaitsealuse liigi ümberasustamine toimub Vabariigi Valitsuse kehtestatud korras .

(7) Loomaliigi isendi märgistamine, kaasa arvatud raadiosaatjaga varustamine, on lubatud keskkonnaministri või tema volitatud isiku loa alusel.

(8) Liigi arvukuse reguleerimise eesmärgil võib keskkonnateenistus lubada linnunude, välja arvatud kaitsealuste lindude munad, korjamist ja kahjustamist või jahilukite nimekirja kuuluvate lindude aastaringset laskmist või püüdmist, kui see on vajalik:

- 1) elanikkonna ohutuse huvides;
- 2) lennuohutuse tagamiseks;
- 3) põllukultuuride, põllumajandusloomade ja kalakasvatuste kahjustamise või muu olulise varalise kahju vältimiseks;
- 4) loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse ning looduslike elupaikade säilitamise huvides.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

§ 59. Loodusliku loomastiku ja taimestiku ohustatud liikidega riikidevahelise kauplemise reguleerimine

(1) EL Nõukogu määruse nr 338/97 lisades A–D nimetatud liikide isenditega tehtavad tehingud ja toimingud (sisse- ja väljavedu, taasväljavedu ja läbivedu, tulu saamise eesmärgil omandamine, üldsusele näitamine, kasutamine ja müümine, müügiks pakkumine, müügiks hoidmine ning müügiks vedamine) on lubatud nimetatud määrusega sätestatud tingimustel.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruse kohane korraldusasutus Eestis on Keskkonnaministeerium.

(3) Keskkonnaminister:

- 1) määrab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruse kohase teadusüksuse;
- 2) kehtestab vajaduse korral käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruse punktides 3 ja 8 nimetatud valdkondades rangemad meetmed .

(4) Vabariigi Valitsus määrab tollipunktid, kus toimub käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruse lisadesse kantud liikide isendite sisse- ja väljaveo nõuetekohasuse kontrollimine, ning määrab elusisenditega tegelemiseks kohandatud tolliasutused .

§ 60. Vara kaitse looma eest

(1) Vara kaitseks looma eest on lubatud kasutada kõiki kaitseabinõusid, mis ei põhjusta looma vigastamist või hukkumist ning mis on inimesele ohutud.

(2) Kui vara valdaja ei ole rakendanud kaitseabinõusid vara kaitseks looma eeldatava ründe eest, ei ole tal õigust looma surmata, saada luba looma surmamiseks või saada looma tekitatud kahju eest hüvitist.

§ 61. Looma tekitatud kahju hüvitamine ja hüvitise maksmine

(1) Hallhülge, viigerhülge, pruunkaru, hundi, ilvese, euroopa naaritsa, merikotka, kalakotka ning rändel olevate sookurgede, hanede ja laglede tekitatud kahju ning kahjustuste ennetamiseks rakendatud abinõudele tehtud kulutused hüvitatakse osaliselt.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kahju hindamise meetodika, kahju hüvitamise täpsustatud ulatuse ja hüvitamise korra ning ennetusabinõudele tehtud kulutuste hüvitamise täpsustatud ulatuse ja korra kehtestab keskkonnaminister määrusega .

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kahju hüvitatakse vastavalt kahjukannatajatootlusele järgmises ulatuses:

- 1) lõkspüünisele hallhülge või viigerhülge tekitatud kahju korral hüvitatakse püünise taastamiskulud kulukalkulatsiooni alusel, kuid mitte rohkem kui 30 protsendi ulatuses kahju tekkimise aastal kehtivast uue samaväärse püünise müügihinnast;
- 2) nakkepüünisele hallhülge või viigerhülge tekitatud kahju hüvitatakse kuni 70 protsendi ulatuses püünise taastamiskuludest;
- 3) hülge tekitatud kahju kuni 5000 krooni ulatuses kalapüügioloale märgitud püügivahendi kohta aastas;
- 4) rändel olevate sookurgede, hanede ja laglede tekitatud kahju kuni 50 000 krooni ulatuses ühele isikule ühe viljalõikushooaja kohta;
- 5) hundi, ilvese ja pruunkaru tekitatud kahju 100 protsendi ulatuses, olles kahjusummast eelnevalt lahutanud omaniku omavastutuse osa 1000–2000 krooni;
- 6) kalakasvatusele meri- või kalakotka tekitatud kahju hüvitatakse vastavalt kalakasvatuses toituvate kotkaste pesitsusedukusele eksperdi hinnangu alusel;
- 7) euroopa naaritsa tekitatud kahju 100 protsendi ulatuses eksperdi hinnangu alusel.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kahjustuse ennetamiseks rakendatud abinõudele tehtud kulutused hüvitatakse 50 protsendi ulatuses, kusjuures ühele isikule makstav summa ei või ületada 50 000 krooni ühe majandusaasta kohta.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

§ 62. Abitusse olukorda sattunud loom

(1) Looma abitud olukorda põhjustavate asjaolude kõrvaldamist ning abitusse olukorda sattunud või vigastatud looma vedu ning loodusesse tagasiviimist korraldab päästeteenistus või Riiklik Looduskaitsekeskus.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(2) Vigase või haige looma elujõulisuse taastamist korraldab Riiklik Looduskaitsekeskus.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

§ 63. Surnuna leitud kaitsealune loom

(1) Surnuna leitud I või II kaitsekategooria loomaliigi isendist peab leidja viivitamata teavitama Riiklikku Looduskaitsekeskust.

(2) Leidja võib surnuna leitud I või II kaitsekategooria loomaliigi isendi enda valdusesse jätta Riikliku Looduskaitsekeskuse loa alusel.

(3) Riiklik Looduskaitsekeskus võib loa andmisest keelduda, kui isendit saab kasutada teadus- või õppeotstarbel.

(4) Kui Riiklik Looduskaitsekeskus ei anna luba surnuna leitud I või II kaitsekategooria loomaliigi isendi leidja valdusesse jätmiseks või kui leidja ei soovi isendit oma valdusesse jätta, antakse isend üle Riiklikule Looduskaitsekeskusele, kes korraldab isendi kasutamise teadus- või õppeotstarbel või isendi hävitamise, kui selle kasutamine ei ole otstarbekas.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

9. peatükk **KIVISTISED JA MINERAALID** **NING LOODUSE ÜKSIKOBJEKTID**

§ 64. Kivististe ja mineraalide kaitse põhimõtted

(1) I kaitsekategooriasse arvatakse kivistised ja mineraalid, mis esinevad vähestes leiukohtades või mille teadaolev leiukoht asub väga piiratud alal.

(2) II kaitsekategooriasse arvatakse kivistised, mille:

- 1) leiukohtade säilimine olemasolevate keskkonnategurite toime jätkumisel on kaheldav;
- 2) tervikeksemplaride leiud esinevad harva.

§ 65. I kaitsekategooria mineraali kaitse

(1) Kui I kaitsekategooria mineraali leiukoht ei jää kaitseala piiresse, moodustatakse selle kaitseks kaitseala või võetakse leiukoht kaitse alla kaitstava looduse üksikobjektina.

(2) I kaitsekategooria mineraali kahjustamine, looduslikust olekust eemaldamine, selle leiukohtade hävitamine või kahjustamine on keelatud.

(3) I kaitsekategooria mineraali riigist väljaviimine on lubatud üksnes teadusuuringu otstarbel keskkonnaministri loa alusel.

(4) I kaitsekategooria mineraali leiukoha avalikustamine massiteabevahendites on keelatud, kui see võib põhjustada ohtu leiukohale.

§ 66. I kaitsekategooria kivistise kaitse

(1) I kaitsekategooria kivistise teadaolevatest leiukohtadest esinduslikumate kaitseks moodustatakse kaitsealad või võetakse leiukohad kaitse alla kaitstavate looduse üksikobjektidena.

(2) I kaitsekategooria kivistise leiukohas on keelatud kivistise looduslikust olekust eemaldamine ning tegevus, mis võib leiukoha hävitada või seda kahjustada.

(3) I kaitsekategooria kivistist võib riigist välja viia üksnes teadusuuringu otstarbel keskkonnaministri loa alusel.

(4) I kaitsekategooria kivistise leiukoha avalikustamine massiteabevahendites on keelatud, kui see võib põhjustada ohtu leiukohale.

§ 67. II kaitsekategooria kivistise kaitse

(1) Kui II kaitsekategooria kivistise leiukohas toimuv tegevus suurendab keskkonnategurite kahjustavat toimet leiukohale, moodustatakse selle kaitseks kaitseala või võetakse leiukoht kaitse alla kaitstava looduse üksikobjektina.

(2) II kaitsekategooria kivistise tervikeksemplari võib riigist välja viia teadusuuringu otstarbel keskkonnaministri loa alusel.

§ 68. Looduse üksikobjekti kaitse

(1) Looduse üksikobjekti kaitse alla võtmise otsuse jõustumisel moodustub selle ümber 50 meetri raadiuses piiranguvöönd, kui kaitse alla võtmise otsusega ei kehtestata piiranguvööndi väiksemat ulatust.

(2) Keskkonnaministril on õigus kehtestada kaitstava looduse üksikobjekti või -objektide rühma kaitse-eeskiri, mis kehtestab käesoleva seaduse §-s 31 sätestatud kitsenduste ja kohustuste ulatuse loodusobjekti kaitseks määratud alal.

(3) Looduse üksikobjektide rühma kaitse alla võtmisel moodustub selle ümber 50 meetri laiune piiranguvöönd, kui kaitse alla võtmise otsusega ei kehtestata piiranguvööndi väiksemat ulatust. Üksikobjektide rühma ümbritseva piiranguvööndi sisepiir kulgeb mööda servmiste objektide välispunkte ühendavat mõttelist joont, kusjuures objektide rühma alune maa kuulub samuti piiranguvööndisse.

(4) Keelatud on kaitse alla võetud looduse üksikobjekti kaitse-eeskirjaga vastuolus olev või objekti seisundit või ilmet kahjustada võiv tegevus, kui seda ei tingi objekti säilitamiseks või objektist tekkiva kahju vältimiseks rakendatavad abinõud.

10. peatükk **OSALEMINE EUROOPA LIIDU NATURA** **2000 VÕRGUSTIKU MOODUSTAMISES**

§ 69. Euroopa Liidu Natura 2000 võrgustik

Euroopa Liidu Natura 2000 võrgustik koosneb Eestis:

- 1) linnualadest, millest Eesti riik on Euroopa Komisjoni teavitanud EÜ Nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitsest (EÜT L 103, 25.04.1979, lk 1–18) kohaselt;
- 2) aladest, millel on EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest kohaselt Euroopa Komisjoni seisukohast üleeuroopaline tähtsus.

§ 70. Natura 2000 ala kaitse eesmärk

Natura 2000 ala kaitse eesmärk määratakse kindlaks, lähtudes ala tähtsusest EÜ Nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitsest I lisas nimetatud linnuliikide või selles nimetatud rändlinnuliikide või EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest I lisas nimetatud looduslike või poollooduslike elupaigatüüpide või II lisas nimetatud liikide soodsa seisundi säilitamise või taastamise jaoks, samuti lähtudes Natura 2000 võrgustiku terviklikkuse saavutamise vajadusest ning silmas pidades ala degradeerumis- ja hävimisohtu.

§ 70¹. Hüvitusmeetmete rakendamine

(1) Kui keskkonnamõju hindamise või keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande kohaselt võib kavandatav tegevus eeldatavalt oluliselt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala ning kavandatav tegevus on alternatiivsete lahenduste puudumise tõttu vajalik üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvatel põhjustel, sealhulgas sotsiaalsetel või majanduslikel põhjustel, tuleb tegevuseks loa andmisel seada loa kõrvaltingimuseks või näha strateegilises planeerimisdokumendis ette tegevuse elluviimisele eelnevate hüvitusmeetmete rakendamine.

(2) Hüvitusmeetmed, mille eesmärgiks on tagada Natura 2000 võrgustiku üldine sidusus, on:

- 1) elupaikade taastamine;
- 2) uute elupaikade loomine;
- 3) olemasolevate elupaikade kvaliteedi tõstmine;
- 4) muud meetmed, mis aitavad vältida Natura 2000 võrgustiku sidususe edasist vähenemist.

(3) Hüvitusmeetmed peavad:

- 1) olema suunatud kahjustatavatele elupaikadele ja liikidele ning olema oma ulatuselt võrdelised tekitatava kahjuga;
 - 2) toimima kahjustatavale elupaigale võimalikult lähedal;
 - 3) tagama kahjustatava ala Natura 2000 võrgustiku alaks valimise põhjuseks olnud ülesannetega samaväärsete ülesannete täitmise;
 - 4) täitma rakendus- ja kaitsekorralduslikke eesmärke, nii et nende meetmete abil saaks säilitada või suurendada Natura 2000 võrgustiku sidusust.
- [RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

11. peatükk **VASTUTUS**

§ 71. Kaitstava loodusobjekti kaitsenõuete rikkumine

(1) Kaitstava loodusobjekti kasutamise- või kaitsenõuete rikkumise eest - karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 50 000 krooni.

§ 72. [Kehtetu – RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

§ 73. Tiheasustusala puude ebaseaduslik raie

(1) Tiheasustusalal kasvava puu ebaseadusliku raie eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik – karistatakse rahatrahviga kuni 50 000 krooni.

§ 74. Ranna ja kalda kasutamise ja kaitse nõuete rikkumine

(1) Ranna või kalda kasutamise või kaitse nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 50 000 krooni.

§ 74¹. Võõrliikide loodusesse laskmine

(1) Võõrliikide loodusesse laskmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 50 000 krooni.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

§ 75. Menetlus

(1) Käesoleva seaduse §-des 71–74 sätestatud väärtegude menetlemisele kohaldatakse karistusseadustiku (RT I 2001, 61, 364; 2002, 86, 504; 82, 480; 105, 612; 2003, 4, 22; 83, 557; 90, 601; 2004, 7, 40) ja väärteomenetluse seadustiku (RT I 2002, 50, 313; 110, 654; 2003, 26, 156; 83, 557; 88, 590) sätteid.

(2) Käesoleva seaduse §-des 71, 72 ja 74 sätestatud väärtegude kohtuväline menetleja on Keskkonnainspeksioon.

(3) Käesoleva seaduse §-des 71, 73 ja 74 sätestatud väärtegude kohtuväline menetleja on valla- või linnavalitsus.

§ 76. Trahvi laekumine

Kui hoiatustrahvi või rahatrahvi määranud kohtuväline menetleja on valla- või linnavalitsus, kantakse käesoleva seaduse §-des 71, 73 ja 74 sätestatud väärtegude eest määratud hoiatustrahvi ja rahatrahvi otsuse teinud kohaliku omavalitsuse eelarvesse.

§ 77. Loodusobjektile tekitatud kahju sissenõudmine

(1) Kaitstava loodusobjekti ja kaitsealuse liigi või muu loomaliigi, välja arvatud jahiuluki, isendi hävitamise või kahjustamisega ning võõrliigi isendi loodusesse laskmisega keskkonnale tekitatud kahju hüvitamise korra ja määrad kehtestab käesoleva paragrahvi lõigetes 4–10¹ sätestatud piirsummasid aluseks võttes ning kaitstava loodusobjekti ohustatuse taset arvestades **Vabariigi Valitsus määrusega** .

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(2) Keskkonnainspekttsioonil ja kaitstava loodusobjekti valitsejal on õigus esitada kohtule hagi kaitstavale loodusobjektile või liigi isendile tekitatud kahju sissenõudmiseks.

(3) Loodusobjektile tekitatakse kahju, kui:

- 1) kaitstava loodusobjekti piires raiutakse või raadatakse puittaimestikku keelatud ajal või tehakse seda kohas, kus kasutatav raieliik või raadamine on keelatud, või rikkudes kehtestatud raieetingimusi;
- 2) kaitstava loodusobjekti piires kahjustatakse ebaseaduslikult pinnast;
- 3) kaitstava loodusobjekti piires põhjustatakse puit- või rohttaimestiku põlemist;
- 4) kaitstava loodusobjekti ala risustatakse või saastatakse ebaseaduslikult;
- 5) hävitatakse või kahjustatakse kaitstavat looduse üksikobjekti, liigi isendi püsielupaika või kaitsealuse kivistise leiukohta;

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

6) hävitatakse ebaseaduslikult liigi isend, vigastatakse isendit elujõuetuseni või eemaldatakse isend ebaseaduslikult loodusest;

7) rikutakse EL Nõukogu määrusega nr 338/97 ja selle alusel kehtestatud reegleid.

(4) I kategooria kaitsealuse liigi isendi:

- 1) ebaseaduslikul hävitamisel, elujõuetuseni vigastamisel või ebaseaduslikul püsielupaigast eemaldamisel arvestatakse keskkonnakahju 1500 – 20 000 krooni isendi kohta;
- 2) kahjustamisel arvestatakse keskkonnakahju 250–8000 krooni isendi kohta.

(5) II kategooria kaitsealuse liigi isendi:

- 1) ebaseadusliku hävitamise, elujõuetuseni vigastamise või ebaseadusliku püsielupaigast eemaldamise korral arvestatakse keskkonnakahju 1000–15 000 krooni isendi või 50–200 krooni isendi massi iga grammi kohta;
- 2) kahjustamise korral arvestatakse keskkonnakahju 100–5000 krooni isendi või 20–100 krooni isendi massi iga grammi kohta.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(6) III kategooria kaitsealuse liigi isendi:

- 1) ebaseadusliku hävitamise, elujõuetuseni vigastamise või ebaseadusliku püsielupaigast eemaldamise korral arvestatakse keskkonnakahju 500–10 000 krooni isendi või 20–100 krooni isendi massi iga grammi kohta;
- 2) kahjustamise korral arvestatakse keskkonnakahju 100–1000 krooni isendi või 10–50 krooni isendi massi iga grammi kohta.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(7) Liigi isendi püsielupaiga:

- 1) hävitamise korral arvestatakse keskkonnakahju 2000–150 000 krooni;
- 2) kahjustamise korral arvestatakse keskkonnakahju 500–50 000 krooni.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(8) Kaitstava looduse üksikobjekti:

- 1) hävitamisel arvestatakse keskkonnakahju 5000 – 50 000 krooni;
- 2) kahjustamisel arvestatakse keskkonnakahju 3000 – 25 000 krooni.

(9) EL Nõukogu määruse nr 338/97 lisades A–D nimetatud liikide isenditega tehtavateks tehinguteks ja toiminguteks nimetatud määrusega ja selle alusel kehtestatud reeglite rikkumise eest arvestatakse keskkonnakahju 200 – 2 000 000 krooni olenevalt liigi ohustatuse astmest ja isendi turuväärtusest.

(10) Liigi isendi, mis ei ole kaitse all, välja arvatud jahiluluki, ebaseaduslikul hävitamisel, elujõuetuseni vigastamisel või ebaseaduslikul loodusest eemaldamisel arvestatakse keskkonnakahju 500–5000 krooni isendi kohta.

(10¹) Võõrliikide loodusesse laskmisega keskkonnale tekitatud kahju arvestatakse 200–100 000 krooni võõrliigi isendi kohta.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(11) Loodusobjektile tekitatud kahju hüvitist kasutatakse seadusega sätestatud otstarbel ja korras.

12. peatükk

LÕPPSÄTTED

§ 78–90. [Käesolevast tekstist välja jäetud]

§ 91. Seaduse rakendamine

(1) Enne käesoleva seaduse jõustumist moodustatud kaitsealade ja looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord jäävad kehtima kuni käesoleva seaduse alusel kehtestatud kaitse-eeskirjade jõustumiseni või kaitse kehtetuks tunnistamiseni, kuid mitte kauemaks kui 2016. aasta 1. maini.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(2) Kaitstavate loodusobjektide seaduse (RT I 1994, 46, 773; 2002, 6, 21; 53, 336; 61, 375; 63, 387; 99, 579; 2004, 38, 258) § 5 lõike 14 alusel kehtestatud ajutised piirangud kehtivad ala kaitse alla võtmiseni või piirangute kehtetuks tunnistamiseni, aga mitte kauem kui 2007. aasta 1. maini.

(3) Kuni kaitseala või kaitstava looduse üksikobjekti käesoleva seadusega sätestatud kaitse-eeskirja kinnitamiseni annab keskkonnaminister kaitseala või kaitstava looduse üksikobjekti valitsemise volituse keskkonnateenistusele ja kaitse korraldamise volituse Riiklikule Looduskaitsekeskusele.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(4) Enne käesoleva seaduse jõustumist moodustatud kaitsealal on käesoleva seaduse § 31 lõikes 2 sätestatud tegevus lubatud valitseja nõusolekul, kui kaitsekord ei sätesta teisiti.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(5) Enne käesoleva seaduse jõustumist kinnitatud liigi kaitsekorralduskava kehtib kuni selles märgitud kuupäevani ning on võrdsustatud käesoleva seaduse §-s 49 nimetatud tegevuskavaga.

(6) Vabariigi Valitsus kinnitab korraldusega Euroopa Komisjonile esitatava Natura 2000 võrgustiku alade loetelu. Natura 2000 võrgustiku alad määratakse EÜ Nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitsest artikli 4 lõigete 1 ja 2 ning EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taime- ja loomastiku kaitsest artikli 4 lõike 1 nõuete kohaselt.

(7) Enne käesoleva seaduse jõustumist algatatud kaitse-eeskirja kehtestamise menetlus viiakse lõpule algatamise ajal kehtinud seaduse kohaselt, kuid mitte hiljem kui 2007. aasta 1. maiks. Algamiseks käesoleva lõike tähenduses loetakse kaitstavate loodusobjektide seaduse § 5 lõike 11 kohast teate avaldamist ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded, samuti maavalitsuse, kohaliku omavalitsuse, maaomaniku või puudutatud isiku arvamuse küsimist kaitse-eeskirja eelnõu kohta.

(8) Käesoleva seaduse § 31 lõike 2 punktis 7 sätestatud väetise kasutamise keeldu kohaldatakse kaitsealade suhtes, mille kaitse-eeskirjad on kehtestatud pärast käesoleva lõike jõustumist.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(9) Käesoleva seaduse § 19 lõiget 2¹ ja § 20 lõiget 1¹ ei kohaldata, kui kinnisasi on omandatud enne käesolevas lõikes nimetatud lõigete jõustumist.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

¹EÜ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taime- ja loomastiku kaitsest (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50); EÜ Nõukogu direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitsest (EÜT L 103, 25.04.1979, lk 1–18); EÜ Nõukogu direktiiv 90/313/EMÜ keskkonnainfole juurdepääsust (EÜT L 158, 23.06.1990, lk 56–58).